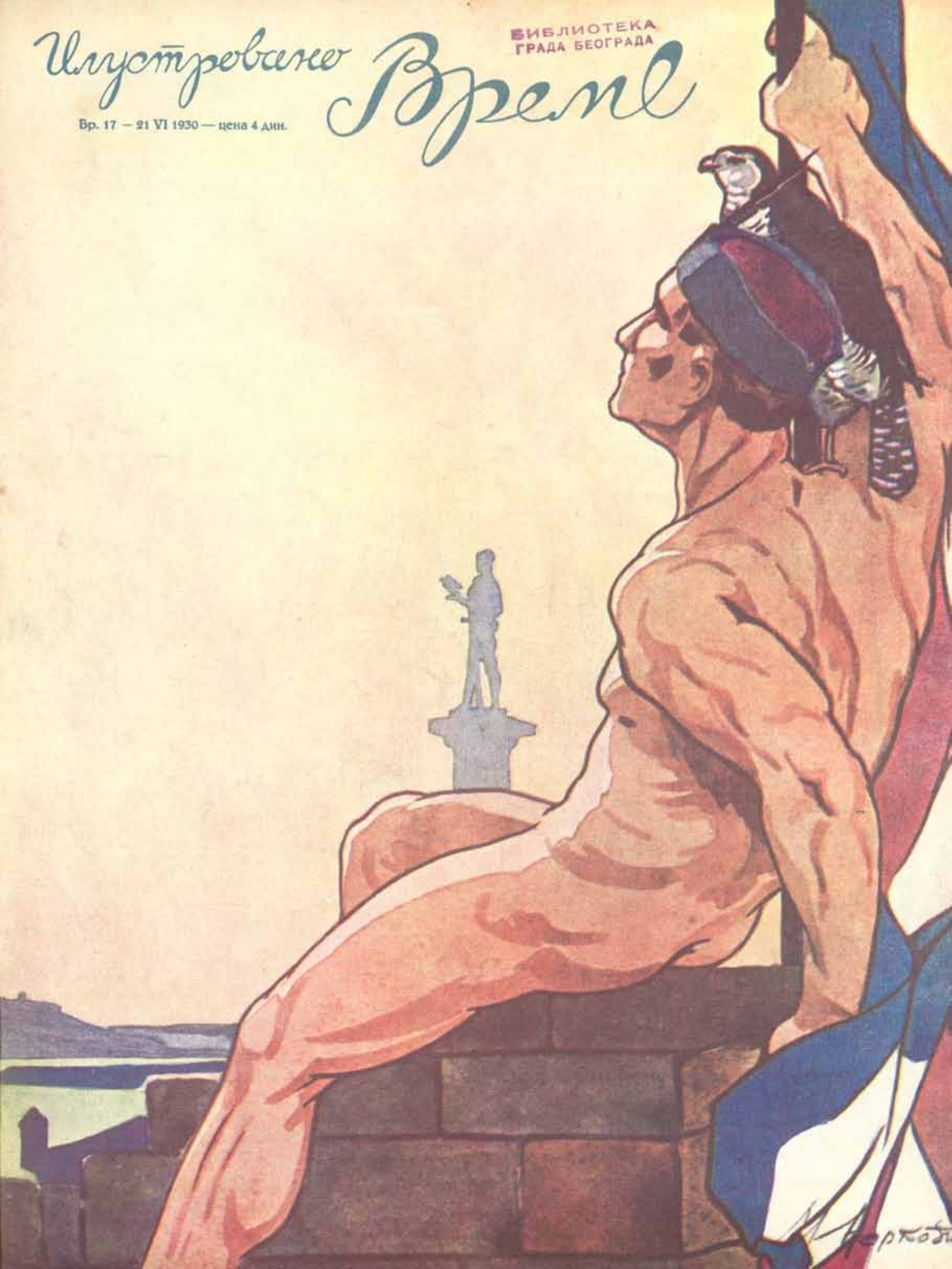

Илустроване **Време**

БИБЛИОТЕКА
ГРАДА БЕОГРАДА

Бр. 17 — 21 VI 1930 — цена 4 дин.

М. Перковић

ХУМОР

Кларино писмо

Шта бисте, госпођо, радили када бисте, као што се то десило госпођи Мари, нашли у џепу од горњег капута свога мужа једно овако писмо?

Загреб, 7. јуна.

Драги мој,

Како сам задовољна што долазиш! Чекам те сигурно у среду на колодвору. Задржаћу ти собу у „Еспланаду“, а вечераћемо у „Градском подруму“, као и прошли пут. Како сам срећна љубави моја...

Клара.

Р. С. Имаћу црвен шешир.

Госпођи Мари се преврте соба. Почео дрхтати и по десети пут читати писмо, али није било никакве живчане кризе, јер је била потпуно сама у кући. Шта више, врати писмо где га је нашла и опет метне џепу мараму преко писма као што је и била.

Господин Павловић изашао је тога дана без горњег капута, јер је напољу било топло. При повратку кући сетио се да је оставио писмо у џепу и полети кући, али је дахнуо душом када је нашао писмо на месту и видео своју жену насмејану и веселу.

За ручком је сасвим мирно и без икаквих наглашавања рекао да ће сутра ујутру брзим возом у 8,25 путовати у Загреб послан на један — два дана.

Госпођа Мара, мало тужна због разанка с мужем, отпратила га је до станице и на сам перон махала му је дуго марамом, чак се г. Павловићу учинило да је једног тренутка обрисала сузе.

— Сирота моја мала! — рече у себи, нисам заслужио од ње толико љубави.

Али он брзо заборави те утиске, читајући новине и ручајући у вагон-ресторану.

Када је воз улазио у загребачку станицу, г. Павловић је већ био на прозору и тражио црвени шешир мале Кларе, с којом се упознао тек пре месец дана, на једноме путу. Он се испружи кроз прозор, и воз још није стао а он је већ опазио црвени шешир Кларин. Лепа плавуша махала му је весело марамом.

Али какав ужас! Близу Кларе још је једна дама махала марамом а та је дама толико личила на госпођу Мару, да г. Павловић пребледе, и тек што није викнуо: моја жена! Исти плави капут, исти шешир, исто лице, исти осмех...

Г. Павловић се прогурва кроз путнике и први сиђе на перон. Клара му је весело пружала руке, а дама у плавој капуту журно је одлазила са станице. И ход јој је био исти као у његове жене.

Кад му је Клара довикнула „добро ми дошао!“ г. Павловић, је довикнуо:

— То је привиђење...

Када га је Клара запитала уплашено шта му је, рекао је:

— Видиш ону даму у плавој капуту? Иста моја жена, и заклео бих се да ми је жена, да је јутрос нисам оставио у Београду.

Пошли су обоје излазу и они још једном видеше даму у плавој:

— Ноге моје жене! узвикну Павловић згранут.

Халуцинација се продужила; он се трудио да је савлада, да на то заборави, да не би Клари покварио дан, али узалуд, јер тек што су ушли у хол хотела „Еспланада“ прва личност коју су видели била је дама у плавој капуту. Седела је у једној фотељи и мирно их посматрала. И ако је био с Кларом, г. Павловић хтеде да јој приђе и да прекине с тим несносним осећањем. Али док је спустио путничку торбу и пријавио своје име, дама је већ отишла. Г. Павловић хтеде за њом, али га Клара љутито зашита.

— Надам се да нећеш трчати за том женом?

Нису помагали ни Кларини пољупци, ни јака пића, ни шетња, ни возња у Максимиру, ништа! Павловић је био нерасположен и без и мало духа.

— Зар толико волиш своју жену? пребаци му Клара.

Није се бранио, али није ни одговорио на ово питање.

Најзад, за вечером у Градском подруму повратио му се мало расположење захваљујући добром пићу и музици. Завршили су ликером и таман је хтео да запали цигару, од једном њипи као избежљив:

— Ено је! Она је, моја жена! И хтеде полетети ка излазу, али га Клара задржа и викну:

— Слушај Микице, ако ми не придржиш ове флаше ударићу те!
— Удари!

— Ти си полудео! Куда ћеш?

— Ено, тамо је изашла! И он се оте од Кларе и полете ка излазу. Било је доцкан. Даме у плавој нестале више не беше. Полетео је ка Каптолу, па се вратио ка Зрињевцу. Нема је. Целу ноћ је мењао локале, али нигде је више није видео.

Ноћ је провео врло хрљао. Није могао да трене. Али изјутра, после туширања хладном водом, поврати и своју хладнокрвност и одмах телефоном затражи од порттира везу с Београдом. Чекао је врло дуго и најзад је добио. Госпођа Мара била је лично на телефону и врло љубазно и весело пожелела му „добар дан, мили мој!“ Још му је објаснила где је провела јучерашњи дан, ручала је код мајке итд., најзад је легла мислећи на њега...

Када се г. Павловић вратио у Београд, прве су му речи биле:

— Да знаш, Маро, колико сам мислио на тебе!... И он је нежно загрли и пољуби, срећан што је ипак види у Београду.

Дуго је времена прошло док је г. Павловић случајно сазнао да је она дама у Загребу била одиста његова жена: сазнао је да је истог дана отишла у Загреб аеропланом и истим се путем вратила из Загреба.

Нашао је за потребно да то сазнање сачува до гроба за себе, кад је већ и она то чувала као своју тајну. А на љубавне авантуре до овога тренутка није ни у сну помисљао...

Лекарски савет

— Најбоље би било да предузмете један пут морем, по чистом ваздуху. Можете ли то?

— Па могу; ја сам капетан једног прекоокеанског брода.

Како авијатичарски аматер помаже својој жени у домазлуку.

FOI. KIESEL
BLN.

*Филмска звезда заслугом Елиде —
Лези / Дора
ошкривена је пре три године
по Елида реклами*

ЕЛИДА ШАМПОН

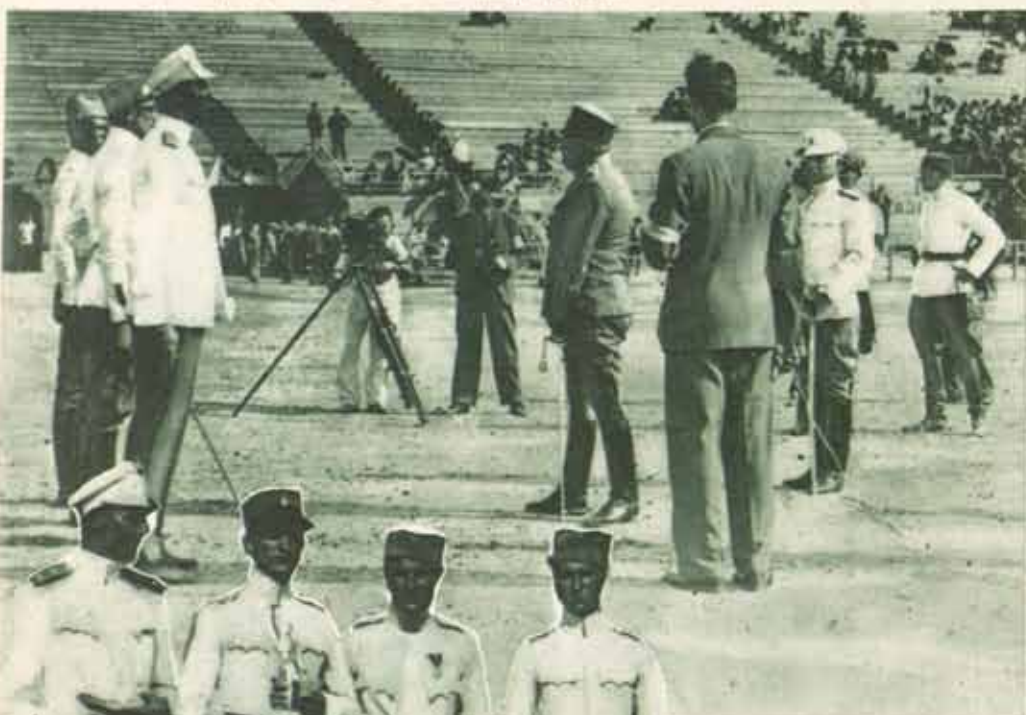
Соколки Слет

ДРУГА НЕДЕЉА СОКОЛСКОГ СЛЕТА

Вежба војника Сокола

Једна фигура који су извели наши војници.

Министар Војске и Морнарице
г. генерал Хаџић дели награде

Награђени победници I
армије.

Друга недеља свесоколског слета била је војничка. Наши соколи-војници изводили су своје витешке вежбе: у скакању, гимнастици, јахању и т. д. Победу је однела прва армија. Златан сат поклон Њ. В. Краља добио је потпоручник Милош Павићевић, који у лакој атлетици био најјачи. — Присуство Њ. В. Краља и Краљице изазвало је велико олушељење и велике обавије.

Скок поручника з. Жубовића Цоловића.

Илустровано Време

БРОЈ 17.

БЕОГРАД, 21. ЈУНИ 1930.

1. ГОД.

Њ. В. Краљ наименовао је Ибрахима Хаџи-Хифиза Маглајића за Реис-ул-Улему исламске верске заједнице Краљевине Југославије. Г. Маглајић је (у средини за столом) добио највише гласова на већу верских старешина у Барјакли џамији

Са свих страна

Машина за врстање јаја

ЦИПЕЛЕ ЗА СЛОНОВЕ

У зоолошкој башти у Берлину слон је добио ципеле од коже, да не прља ноге када пада киша.

На међународној хигијенској изложби у Дрезди изложена је и машина за врстање јаја. То је потпуно нов проналазак. Машина врста јаја по величини, тежини и квалитету и најзад све врсте машински пребројава.

Абион који производи маглу над Сакраментом у Калифорнији

За време последњих маневара у Калифорнији чињени су покушаји са произвођењем вештачке магле помоћу абиона. Абион је кружио над градом Сакраменто и за непуних 10 минута обавио је цео град белом маглом, која је се одржала над градом читав час. Магла је апсолутно нешкодљива за плућа, а употребљава се за прикривање објеката које би непријатељ могао да бомбардује.

Реуматизам

ишиас, ујаченост жила, костобољу, зубобољу, главобољу

и уопште сва пробадања настала услед назеба, и т. д. лечи сигурним успехом

»АНТИРЕУМИН«

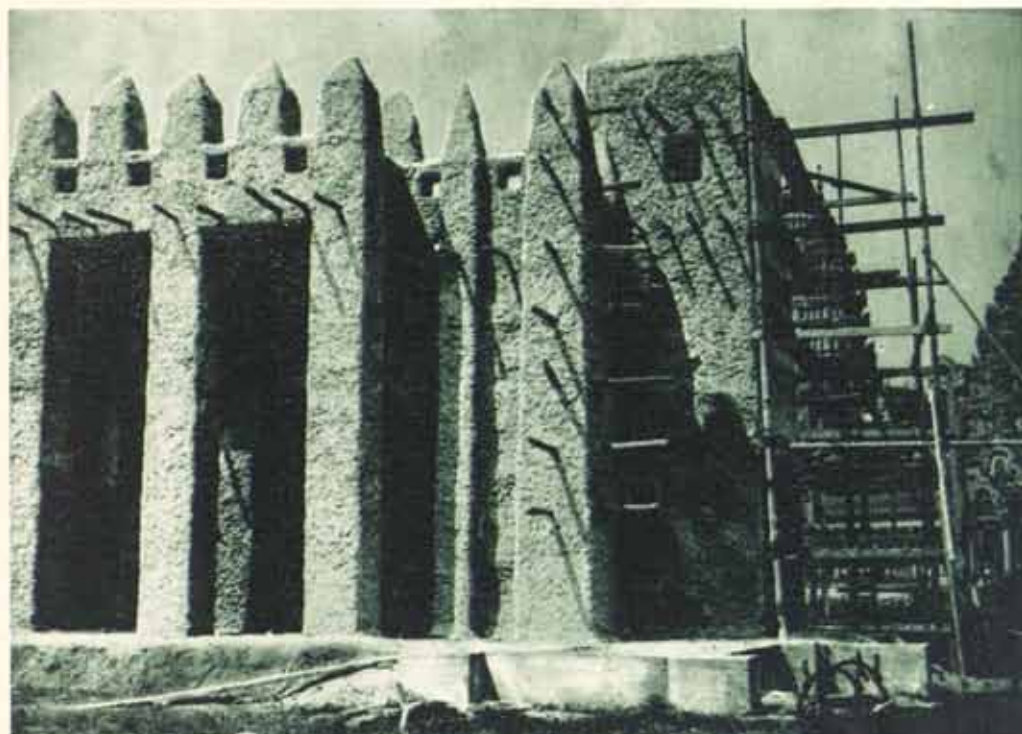
који је стекао на хиљаде признања. Цена оригиналној флаши 35 дина, а пробној 18 дина.

Малокрвност

слабост, недостатак апетита и т. д. лечи поузданим леком »Фералбумин«. Цена оригиналној флаши 35 дина.

Оба лека добијају се у апотекама или директно код произвођача: Мр. А. Мрћушић-а, апотекара, Коњиц (Херцеговина) који шаље франко на доплату количину од 3 флаше унапред, а код поручбине од мање количине урачунаће се поштарина.

Континентална изложба у Паризу

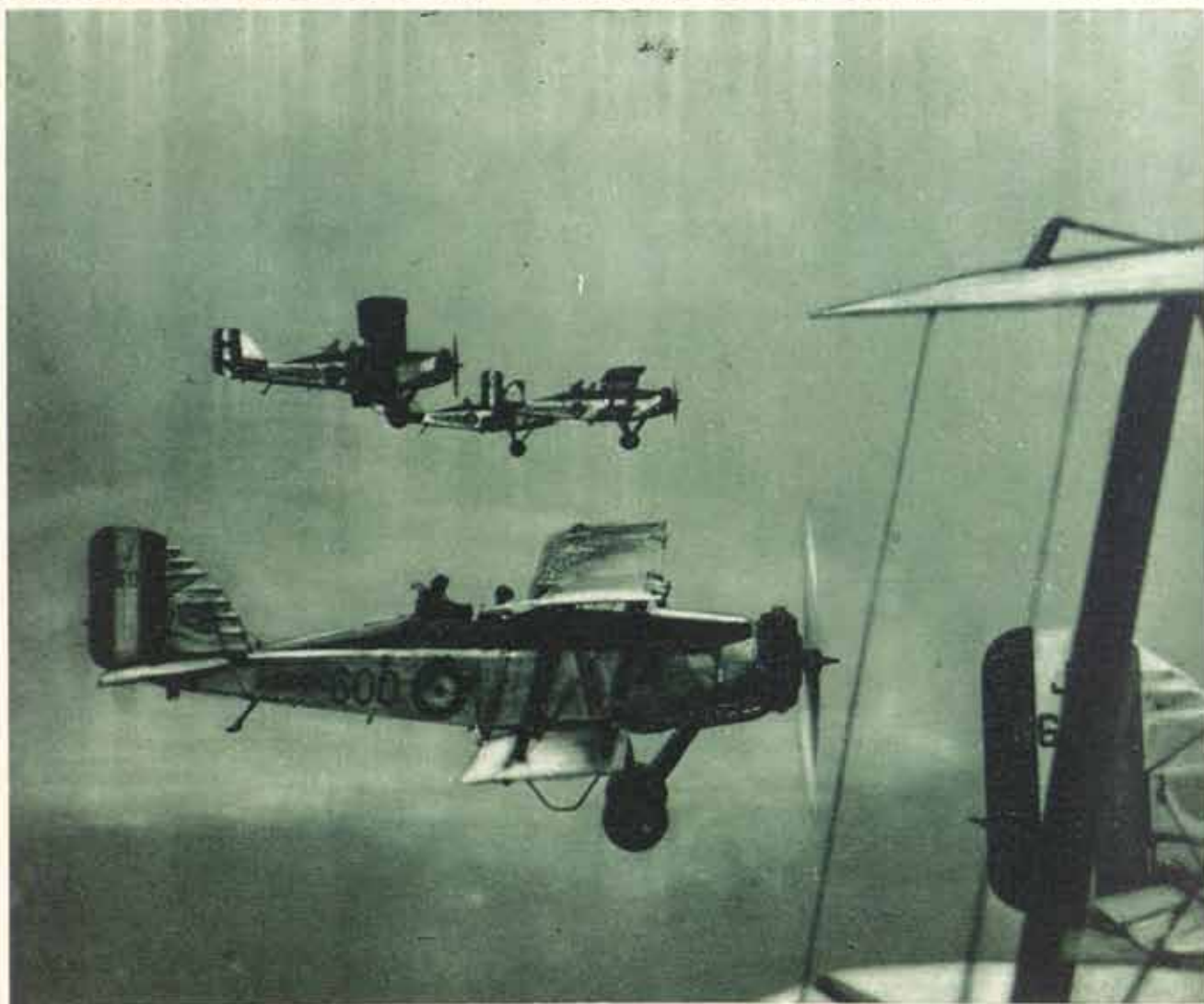
У Паризу се чине велике припреме за велику континенталну изложбу. Велики део грађевина и источњачких павиљона већ се довршава. На нашој слици виде се радови на дизању једне огромне цамије.

Енглески престолонаследник пред британским трупима

Приликом рођендана Краља Ђорџа, престолонаследник Принц од Велса био је на челу парадних трупа. На слици: принц од Велса у средини, десно војвода од Хербуда

ЗАНИМЉИВА АВИОНСКА ТРКА

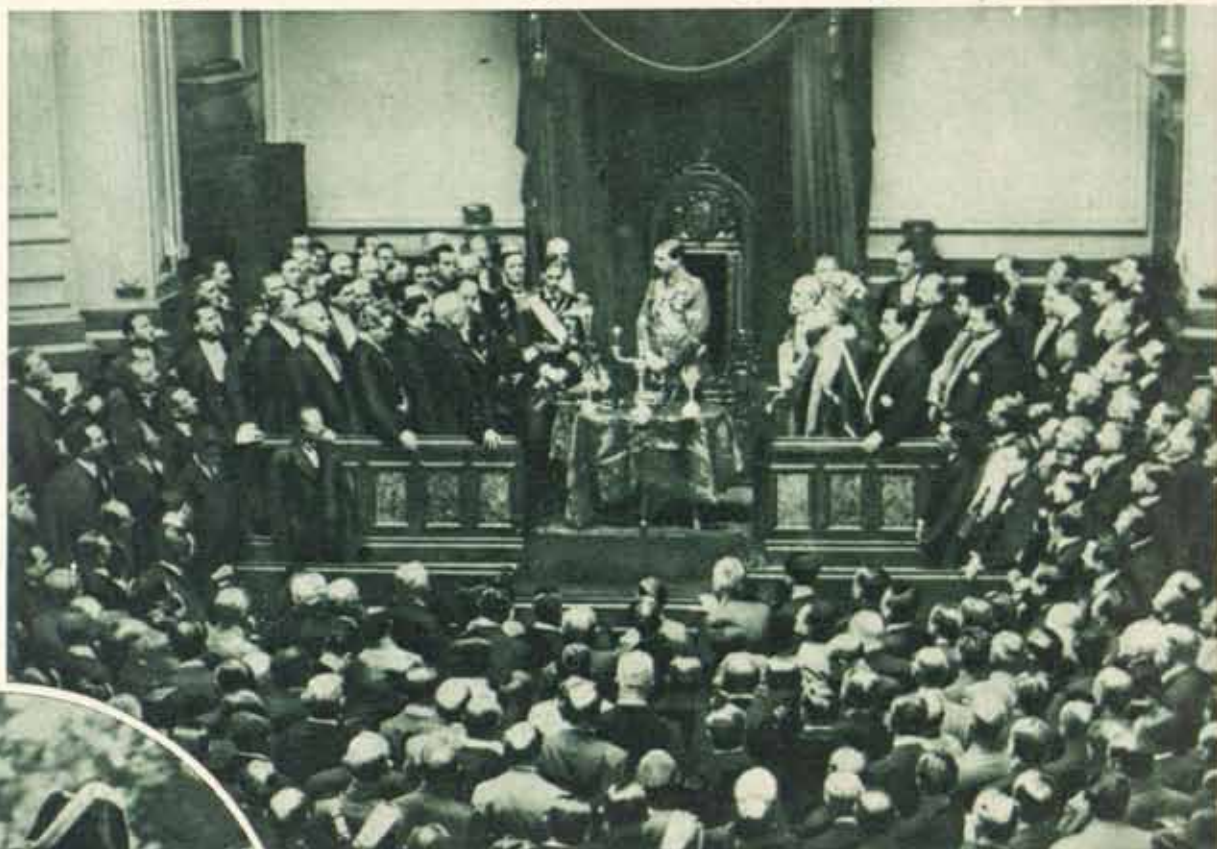

Снимак из ваздуха једне авионске трке у Енглеској

Повратак краља Карола у Румунију

Необично брзо, неочекивано извршена је промена на престолу Румуније. Уочи Духова, 7 Јуна, свет је изненадио телеграм да се у Букурешту појавио принц Карол, који већ четири године живи у изгнанству, пошто је у Румунији био променен ред наслеђа престола.

Регент, принц Никола припремио је све за повратак свога брата у Румунију и на престо, који је њему требао да припадне. Приватним авионом принц Карол је стигао у Клауж где су га војни авијатичари дочекали и по том једним војним авиопланом наставно је пут из Клаужа за Букурешт. У дворцу Котрочени чекао је принца Карола брат принц Никола и два пука

Свечана седница Велике Народне Скупштине, на којој је Карол проглашен за Краља Румуније

Повратак у двоје Краља Карола и принца Николе после седнице Велике Нар. Скупштине.

његових верних шасера у пуној ратној спремности. Букурешт је са одушевљењем поздравно долазак свога будућег краља. Сазвана је скупштина и пошто је влада г. Манину поднела оставку образовао је нову владу г. Миронеску. Ова влада имала је да изврши историску улогу и да остане свет. 24 часа.

На својој ванредној седници Народна Скупштина је 8 Јуна изгласала поништење акта од 4 децембра 1926 и прогласила принца Карола за Краља Румуније, док је досадашњи малолетни краљ Михајло проглашен за престолонаследника са титулом војводе од Алба-Јулије.

После седнице у Нар. Скупштини Краљ је положио венчање на гроб неке Јунак.

Г. Манину председник владе

Румунски министар председник Миронеску, који је био шеф владе само 1 дан

Нови краљ Карол положио је заклетву после чега је влада г. Миронеску поднела оставку. У Букурешту су отпочели саветовања ради образовања нове владе која би имала да окупи око себе све странке, али је ова акција јако парализована непомирљивим опозиционим ставом либералне партије нарочито њеног вође г. Винтили Братијану, који се истакао као непомирљиви присталица повратка Краља Карола у Румунију. У самој либералној партији отпочело је услед тога држања превирање и син пок. Јона Братијану г. Борђе Братијану отпочео је акцију дисидентску покушавајући да окупи око себе главне бирачке силе либералне странке. Главни комадујући румунске војске за време рата генерал Презли коме је Краљ Карол поверио да образује владу није успео у овој мисији и морао је вратити мандат.

НОВИ СЛИКЕ

Нови чехословачки
посланик у Београду

Нови посланик Чехословачке Републике г. др. Флидер допутовао је 13. а. м. с госпођом на своју нову дужност. На слици: дочек на железничкој станици. Г. др. Флидер (x) и његова госпођа (xx).

ГУВЕРНЕР ПАРИЗА ЂЕНЕРАЛ ГУРО У БЕОГРАДУ

У четвртак 12 ов. мца пропутовао је кроз Београд чувени француски војсковођа генерал Гуро, војни гувернер Париза и члан француског Врховног ратног савета. Генерал Гуро е у рату при нападу на Дарданеле изгубио десну руку, коју му је размрскао комад гранате са оклопаче Гебена, и обе су му ноге преломљене.

Генерал Гуро био је у вачоричтој мисији у Ангори и дошао је у Београд преко Цараграда. На београдској станици дочекали су га француски посланик г. Дар, румунски посланик г. Филодор, начелник обавештајног одељења Главног Генералштаба генерал г. Михајло Боди и француски и румунски војни аташе.

Генерал Гуро је после десетак минута задржавања на београдској железничкој станици наставио симплоном пут за Букурешт преко Винковаца. У пратњи генерала Гуроа налазио се његов ордонанс официр г. Дари, потомак славног Наполеоновог маршала и министра грофа Дариа.

Г. Гуро у разговору с румунским послаником г. Филодором на железничкој станици. Гувернер Париза ђенерал Гуро у Београду.

Пен Клуб на Приморју

Група београдског Пен-Клуба на Локруву

Пре извесног времена београдска група Пен-Клуба правила је један турне коор Далмацију, ради упознавања и организовања клуба у тим крајевима. Екскурзисте су се највише задржали у Дубровнику и околним.

Изложба грађ. школе у Сомбору

Женска грађанска школа у Сомбору приредила је велику изложбу ђачких радова. На горњој слици је најуспелији део изложбе ученица од 1—4. разреда.

Сензационална археолошка открића у Стобима

Остатци раскошне византиске палате откопане ове године у Стобима

Да Немци нису за време рата копали више Црне реке у близини Градскога ровове, можда би Стоби још деценијама, ако не и вековима остало неоткривено.

Статуете, мраморни стубови и капители које су Немци тада случајно ископали показале су да је ту баш била богата византиска варош која је у доба најезде Словена на Балкан потпуно ишчезла.

Некада седиште римске провинције Македоније Салутарис, Стоби су били један од најбогатијих и најнапреднијих римских, а потом византиских градова у унутрашњости Балкана. Подигнути на утоку Црне Реке у Вардар — император Гета је ове две реке претставио на својим новцима кованим у Стобима са две нимфе — Стоби су били један велики војнички и привредни центар.

Четири главна римска пута, који су секли Балканско полуострво, стицала су се у Стобима: пут који је ишао долином Мораве и Вардара из Виминацијума (Костолаца) други код Лихнидоса (Охрида) чуњена Виа Егњација која је водила чак од Драча, пут из Сердикe (Софије) и четврти из Тесалоники (Солуна).

Највеће богатство владало је у Стобима које је имало своју ковницу новца и главно стовариште соли.

У доба хришћанства Стоби постаје седиште владике. На Никејском сабору 325 присуствује и епископ Будијус из Стоби, а потом се зна за епископа Фокаса, такође из Стоби, који је 553 узео учешћа на васеленском сабору и водио депутацију која је ишла код папе Виргинија.

У 5 веку Готи су, прелазећи преко Балкана, опљачкали Стоби које се подигло да касније тајанствено ишчезне, сахрањено под високим наносом песка и прашине коју су ветрови доносили, и која се у току векова претворила у дебели земљани покров.

После рата отпочело је ископавање Стоби али је систематско откопавање започело тек 1924 под др. Саријом и оно траје већ седам година. Услед малих кредита откопавање се врши сваке године по 15—20 дана и по том се следеће године наставља.

У току првих година ископавања откривена је једна рана хришћанска базилика са подом од дивног мозаика, необично раскошна и пространа судећи по њеном темељу и по мраморним деловима стубова који су пронађени. У исто време откопано је античко позориште, најлепше и највеће на Балкану, саграђено цело од белог мрамора.

Пре две године шеф наше научне мисије која сада врши ископавање Стоби, г. др.

Влада Петковић, директор Народног Музеја у Београду, наишао је на једну ванредно интересантну профану грађевину. Како се при откопавању наишло прво на басен то се није одмах могло знати да ли је то јавно купатило или раскошни приватан стан. Прошле године нађен је знатан број статуа од бронзе и мрамора у овој грађевини која је била раскошно украшена мозаиком, мраморним украсима и сликама на зидовима.

Ове године ископавање се наставило и тек сада када је откопан само код ове зграде простор од 3600 квадратних метара, видело се да је та грађевина једна приватна палата неког богаташа византиског.

Профана византиска архитектура је ско-

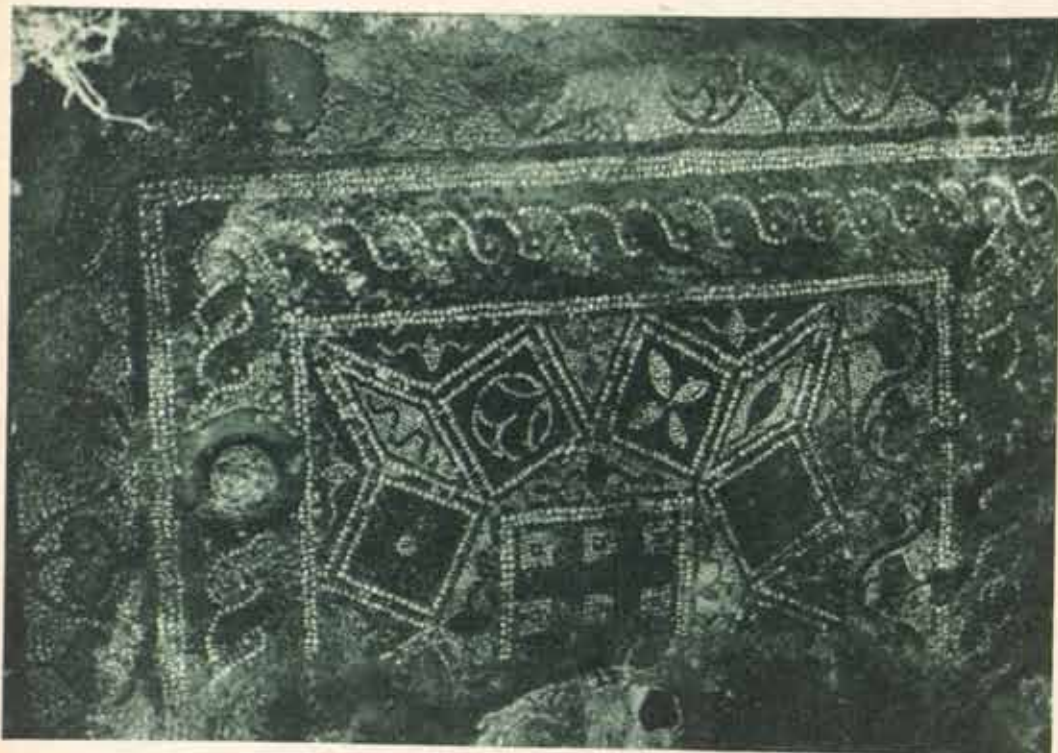

Мраморне нише и басен у откопаној византиској палати.

ро непозната јер се од ње до данас ништа није сачувало. Остали су само манастири и цркве али о византиским приватним грађевинама знало се врло мало или ни мало. Само су очувани описи сјајних царских палата, које су инвазије и време уништиле, али до данас није нађена ни једна приватна палата очувана.

При откопавању ове године откривена је ова византиска палата скоро потпуно. Она је била из два дела састављена: један репрезентациони за пријеме и други за становање.

И у једном и у другоме делу палате одаје се групишу око перистила који је мраморним колонадама затворен са три

Мозаик на поду откопане византиске палате у Стобима

Зато је овогодишње откриће учињено у Стобима једна сензација за археологе и зато је и сам шеф мисије која врши ископавање г. др. Петковић изјавио:

— Стоби добијају карактер археолошких локалитета првога реда слично Помпејама и Кнососу.

Ископине у Стобима све више привлаче странце и опсежне мере предузете ове године да се рад на ископинама прошири и убрза учиниће да ће туристе из читавог света хитати да виде ово најновије археолошко откриће — целу једну византиску варош, уништена и ишчезла у доба свога највећег сјаја и раскоши, која се сада полако појављује поново пред нама.

стране док се са четврте налази високи зид са по 7 ниша испред кога је раскошан базен.

У перистилу, који је у репрезентативном делу палате, биле су две алеје засађене тропским биљкама, док му је средина покривена богатим мозаиком.

Интересантан је овогодишњи налаз пи-

Мраморни балустради у ископаној палати

тоса — цинковских ђупова у које може да стане човек — који су откривени потпуно очувани у одаји за чување намирница.

Откопане су већ и две улице са каналима и већ почиње да се добија слика ове богате и раскошне вароши.

За 7 година откопавања откривено је 6000 квадратних метара, док цео простор на коме су били Стоби износи око 200.000 квадратних метара те ће према томе, и појачано и проширено ископавање трајати још деценијама. Свака година може нам донети нових и све сензационалнијих открића, јер ово што је на овако малом делу пронађено претставља најдрагоценија археолошка открића.

Ове године у Стобну нису нађене статуе ни други уметнички предмети, док открића прошле године нарочито бронзани кил младога фауна претстављају и по материјалној вредности далеко више него што је у опште до сада утрошено на ископавање.

Ове године је нађено само око 20 комада римских новца међу којима се на једном лепо чита натпис Муниципалитум Стоби, знак да је из ковнице новца у Стобима.

Ископавањима која су вршена у Стобима присуствовао је раније и чувени бечки археолог проф. Егер, а учесници византолошког конгреса пре 2 године са дивљењем су посматрали ова ретка археолошка открића.

Девет питоса-цинковских ђупова ископаних у Стобима

Спиритнон, својина г. Ђоше Дунђераког победио је Дербију на Београдском тркалишту 15. јуна.

Шмелинг

МЕЧ ШМЕЛИНГ — ШАРКИ

Макс

Шмелинг

Првенство света у боксу освојио је Немац Макс Шмелинг у барби против Американца Шаркиа. На крају четврте рунде Шаркиа је непрописно ударио Шмелинга, испод паса и тиме дисквалификован, а Шмелинг проглашен за победника. Иначе Шаркиа је био фаворит.

Шаркиа

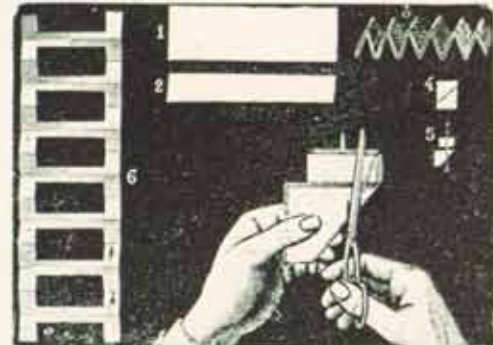
За децу

Како да направимо лествице од хартије једним резом маказа

На слици се виде разне фазе кроз које мора да прође овај рад.

Слика 1. је првобитни облик хартије; савите је сад по дужини тачно преко половине и добићете облик који нам показује слика 2. Савите је сад као да хоћете од ње да направите себи лепезу (слика 3); стегните сад чврсто овако савијену хартију између палца и кажипрста (слика 4) и савите је на начин који вам показује слика 5. Помоћу овог облика који сте сад добили до-

бићете лествице једним резом маказа ако засечете по линији која је изведена тачкицама. Развите сад хартију и имаћете готове лествице (слика 6).

МИШКО И ЧАРОВНА ЗВИЖДАЉКА

(Трећи наставак).

11

Чувечулак даје Мишку улутства.

Патуљак лако скочи са врбове гране па седе на ограду.

„Чуј, Мишко“, рече он. — „Ако си рад твом куму лека да нађеш, треба сад одмах да пођеш у замак Тврдоград. Тај град је подалеко одавде; али у његовој башти расте биље Девесиље, — трава ретка али кадра сваку бољу на свету да излечи.“

Него, док не нађеш замак Тврдоград, и у њему биље Девесиље, много неш се намучити и страха претрпети. Уздаш ли се у себе да срећу окушаш?”

Одговори му јуначина Мишко:

„За мог кума Јарца Козодарца ја ћу и у ватру и у воду!“

Тада му рече Чувечулак:

„Браво, Мишко соколе!“ — па га упуту куд све има да иде да би добавио лековиту травку. — „Само немој звиждаљку да заборавиш, него одмах да свирнеш у њу чим се негде на невољи нађеш“.

12

Опомена три врана Гаврана

Ведровољно се диже Мишко ка својој мети. Идући шумом и пољем час по би се опипао по џепу, и мило му беше што је чаробна звиждаљка код њега.

Али онај Чувечин му не могаде рећи баш натанко где управо лежи замак Тврдоград, него му каза да ће путем срести три врана Гаврана на храстовој грани, па нека и њих још запита.

Кад стиже Мишко на место где су те врание птице на грани седеле, он стаде па их запита:

„Да л' можете знати где лежи замак Тврдоград?”

Најматорији Гавран замаха главом. „Тешко сваком јунаку који тамо дође“ рече Гавран Мишку.

Тада му Мишко рече како се он дигао у свет да потражи биље Девесиље за свог кума видовитог Јарца, који без тог лека мора умрети...

13

Врани Гавранови Мишкове вође.

Рекосе му три Врана Гаврана:

„Кад си тако ваљано момче, ево, ми ћемо те тамо одвести. Нама је то сад таман уз пут“.

И један за другим размахаше крила и полетеше.

„Хајде право за нама“, довикнуше му птице.

„Чекајте, чекајте — немогу ја тако брзо!“ викаше за њима Мишко — трчећи што је брже могао. — „Лакше, ако Бога знате!“

Али, на жалост, птице се брзо изгубише из вида, мада је Мишко трчао из све снаге. Тако је журио за њима колико је могао, док се најзад није толико уморио и изнемогао да је морао стати, али не пре но што је добро уочио и запамтио пут куд су Гавранови одлетели.

14

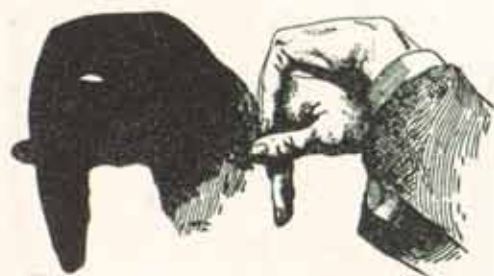
Мишко изгубио своје вође.

„Баво да их носи и те Гавране“, кликну задувани Мишко. — Него да сам имао какав аероплан, не би они мени тако умакли, јер би их брзо стигао.

Много се, јадних, био уморио и ознојио. „Најзад“, помисли он, „ја сад треба да идем само овако напред. Јер, мада су птице одлетеле, Замак ипак значи да лежи на овом путу“.

КИНЕСКЕ СЕНКЕ

За допуњавање

Досадно је сунце, кад сувше греје
А камо ли човек, кад се много.....

Гордост није лепа, она те опије
Поштовање ниште, а мржњу.....

Лукав мисли једно, а друго говори,
А чак треће смера, да ради и.....

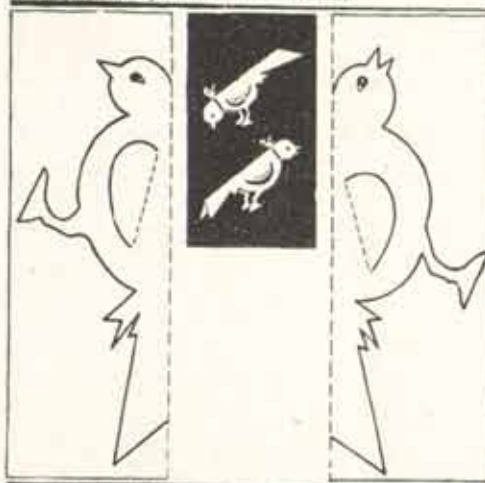
Мудроме је тешко уста отворити,
А лудом је лако наздан.....

У човеку има свакојакних страсти
Ал' нека их разум све држи у.....

*****

Две птичице од хартије

Узмите чисту хартију која је мало про-
зрачна, прецртајте ову птицу, пресавите је
и исеците маказама, добићете птицу која
може сама да стоји. Каун и крила можете
ишарати шареним писаљкама.

Жирафин костим

Нано се олучајно обунла
Једна жирафа
(Сликe без речи)

Скривалица

Где је лопов?

У СМЕЖНОЈ ПУСТИЊИ

Моргансон остави своје саонице и уђе у крчму.

— Ово ће бити довољно за једну чашу, рече стављајући на тезгу кесицу за злато, која је изгледала празна.

Крчмар баци брз поглед на кесицу, и на човека, затим изнесе једну боцу:

— Задржи твоју кесу друже!

— Али узми је, кад ти кажем, рече Моргансон.

Барман слегну раменима, испразни кесицу на један кантар; из ње испале неколико љускица злата.

— Ја сам мислио да има злата бар за један долар, извини се Моргансон.

— Не мари ништа, послужи се слободно. Моргансон, устежући се, насу у своју чашу с три прста вискиа.

— Ти имаш скорбут? рече му крчмар.

— Нешто мало, али још се нисам почео надимати. Надам се да ће ипак успети да дођем пре тога до Деја!

— Баш ниси имао среће. Остао си без пара, без паса, а имаш скорбут.

Моргансон се опрости, изађе и уместо ка Јукоу, упути се уз реку. После једног сата хода дошао је до једног места са кога је могао лепо да мотри на стазу, а да њега ипко не види. Ту он намести свој шатор и малу пећ, па затим насече дрва, спреми себи један чај, и покри се својим топлим ћебадима.

Сутрадан, чим је устао, упути се на своју осматрачницу, у сред једног густог џбуна, који га је потпуно заклањао од евентуалних пролазника.

Са собом је понео карабин. Чекао је два сата. С времена на време трљао је руке, и лупао ногама како се не би смрзнуо. Најзад се врати своје шатору и спреми себи ручак.

Тако прође три једнолика дана.

Петог дана пуста стаза оживе. На југу се појави нека људска прилика. Моргансон спреми пушку. Кад се људска прилика приближила он констатова да је то један Индијанац, који је путовао пешке, без икаквог пртљага. Моргансон уздахну разочаран, и спусти пушку.

Кад се понова појавише људске прилике у овој пустињи, то су били људи с којима се он није смео мерити: читава чета од двадесет полицајаца, са петнаест саоница.

Време је тако пролазило. Моргансону је све више нестајало хране, а скорбут му је све више причињавао болове.

Једнога дана Моргансона ухвати нова напаст. Хтео је по сваку цену да дозна датум. Мада то за њега није имало никакву практичну вредност, његова радозналост је постала исто толико јака, колико и жеља за животом. И једног дана он се реши да се врати у Минто.

Већ је пао мрак кад је стигао пред врата крчме. Отворивши врата светлост га је засенила. Кад му се очи навикосе на светлост, он спази три човека, очигледно три путника, који су се грејали крај пећи... путници који би сутрадан прошли поред његове заседе.

Крчмар, препознавши га, изненади се:

— Ја сам мислио да си већ мртав...

— А зашто? запита Моргансон несигурним гласом.

— Већ два месеца како те је нестало. Последњи пут кад сам те видео упутио си се ка југу. Међутим до Селжирка ниси доспео. Па где си онда био?

— Осећао је да је требало лагати. И трудећи се да изгледа сасвим равнодушан, није могао да одвоји очи са она три странца. Ови људи су претстављали за њега живот.

Моргансон се наслони на тезгу да не би пао.

— Хоћеш једну чашу? понуди му крчмар. Моргансон прими радо виски.

Један од она три путника плаћао је крчмару. Замућене Морганове очи видеше како овај извуче једну банкноту из дебелог свежња банкнота од по сто долара...

Одједном он паде у искушење да истргне овај новац па да побегне у ноћ...

Човек што је платио диже се:

— Хоћемо ли на спавање? запита он једног од својих сапутника.

— Зар ћете тако рано да легнете, примети крчмар.

— Хоћемо да стигнемо сутра у Селкирк.

Моргансон је мислио само на свежањ банкнота, кад му крчмар рече:

— Је си ли видео овог човека... То је чувени Томсон, што је зарадио два милиона за десет дана... И још ће да заради...

— Хоћеш ли још једну чашу?

Моргансон као да је оклевао.

— Хајде, узми. Све ћеш ми ти то вратити кад продаш твоја дрва.

Моргансон попи и поздрави се са крчмарем.

Био је сасвим пијан, и сам није знао како је дошао до свог склоништа.

Кад се ујутро пробудио, брзо се диже, запали ватру и метну воду да проври. Кад је попио чај, узне пушку и упути се журно,

соба која је ишла напред зануха се и паде. Моргансон опали још један метак, нишанићи Џон Томсона. Метак га је свакако погодио у ногу; он се заљуља и седе на ствари наслагане у саоницама. Моргансон га нишани још једном, и овог пута Томсон паде мртав.

Остао је још Олсен, који поче бежати ка Минту, док се пси зауставише на месту, где је пао први путник. Моргансону је остао још свега један метак.

— Нека ми Бог помогне, рече он нишанићи Олсена, који се нагло удаљавао ка Минту, и притисну на обарач.

Бегунац се затетура и паде...

Моргансон баци пушку, која му је сад већ била непотребна, и спусти се на друм упутивши се саоницама. Режање паса, који су се поставили испред убијеног путника, зауставило га је. Почео је прво лепо да говори псима, а затим оштријим и претећим гласом. Видећи да неће моћи прићи псима с преда, Моргансон скрену са стазе, загази понова у снег, покушавајући да приђе с друге стране саоницама. Али пси се окренуше и опет му препречише пут.

Јако ослабљен скорбутом и недостатком хране, Моргансон се није могао кретати довољно брзо, и један пас поскочи и уједа га за ногу. Он осети јак бол. На његовим изношеним цокулама и на процепаним панталонама накупио се био црвен лед. Моргансон се понова упути саоницама, али пси су увек задржавали борбени став, и он је једва успевао да се сачува од уједа паса, који су трзали бесно своју запрегу. Моргансон се заплака од слабости, па затим о-

у колико су му то ноге дозвољавале, својој осматрачници. Било је јако хладно.

Одједном удаљени звук човечијег гласа и бректање паса допре до његових ушију. Прво се појавила она особа чије име синоћ није могао чути... затим Џон Томсон, водећи псе, па онда Шведанин Олсен.

Моргансон стави своју напућену пушку између две гране од дрвета. Људи и пси приближавали су се. Видео је већ како им пара излази из уста. Кад су били на педесет корачаји, Моргансон извади своју руку из широке рукавице и намести кажипрст на обарач своје пушке, нишани и опали. О-

бриса замрзнуте сузе, које су му висиле на трепавицама.

Чинило му се да се Џон Томсон смешно лежећи на својим џаковима. Окретао се око саоница, преклињући или псујући псе у своје беснилу. Затим се полако смирио. Понашао се као глупак. Трбало је просто да се врати у свој шатор, да узме секиру, и да поубија псе... Показаће ипак он њима ко је господар.

Поновно је напустио стазу и загазио у меки снег, кад му се одједном замути нешто у глави, и застаде. Видео је како се нешто црвенило по снегу. Некога крв је ка-

паза крутином капљицама. Он никад не би помислио да је онај ујед био тако озбиљан! Саже се да повиде рану. И тада се оне-свести.

Повратио се лицем у пола заваљеним у снег, и подиже се на један лакат. Учинило му се да је невестице потпуно нестало, али су му ноге биле немоћне и није се могао дићи. Очајним напорима успео је да се мало покрене. У том положају видео је већи део саоница и лице Џона Томсона, који је изгледао као да се још једнако смешка.

Видео је и великог пса, који је сад изао лице човека што је лежао на путу. Пас је изгледао узнемирен. С времена на време лајао је кратко, оштро, као да би хтео да пробуди свога господара... Затим, престајући са махањем репа, седе на задње ноге, подиже њушку и поче урлати. Одмах затим и остали пси га потпомогоше.

Моргансон је осећао да му се ближи крај... и почео је плакати, ражалашћен. Али

се није ни мало бојао. Дух борбе за живот напустио га је овог пута.

Кад је, мало дошњије хтео да отвори очи, приметно је да су се обилне сузе заледиле на његовим капцима. Он се чак није ни потрудио да ослободи свој вид. То није има-ло никакве важности.

Како је било лако умрети!

Жалио је што се борио и патио толико дуго времена. Срамно су га преварили пла-шећи га смрћу. Смрт не мучи човека.

Напротив, за живот, за живот се мора толико патити! Живот је срамно клеветао смрт!...

Имао је јасно осећање да ће лагано за-дремати великим, спасоносним сном.

Хладноћу више није осећао. Чуо је не-јасно урлање паса. Затим нестале светло-сти и мисли. Једним уздихом, уздихом умор-ног задовољства он, утону у вечност.

Џек Лондон.

Наши дом

Рекорд у брзини прања судова

На домаћинској изложби у Лос-Анџелосу, која је овога месеца отворена, приређена је утакмица у брзини прања судова. Рекорд је однела Мадона Азелни.

ЈЕЛОВНИК

За надућу недељу

Овај јеловник удеиен је за грађанску кућу за четири особе нормалнога ай-шиша. Необичнија јела описана су.

НЕДЕЉА

РУЧАК: Филоване печурке. Филе „Poulard“ са младим грашком на бутеру. (Види бр. 11 као филе шницле) Зелена салата са сенфом у прашку. (Опрати добро салату и оставити да се цеди. У чинији за салату сипати 2 каш. бинског сирћета, 1 каш. воде, 1 кашичицу прашка (сенф), добро умутити додати на врху од ножа соли, бибера и 2 каш. зетина. Добро мутити да се сједини. Салату додати теж кад треба изнети на сто и добро измешати.)

КИФЛИЦЕ ОД БАДЕМА. (Узети за 30 п. дни кбасца, 100 гр. милерама, 1/4 кгр. бутера, 1 каш. шећера. Коре од лимуна, 1/2 лиму-на соф, врло мало соли, 3 жуманца, 300 гр. брашна и све добро умесити на дасци, раставити волића је дебла страна ножа, сечи кбасцате филовати, правити кифлице, премазати жуманцем и онда пећи. Филе 1/4 кгр. млебена бадема и 1/4 кгр. шећера са врло мало млеба замесити.)

ВЕЧЕРА: Чорба од преосталог ковошијег меса. Карфиол „au gratin“. (Обарити цео кар-фиол у слапој води, оставити да се оцади и оцећен поребати у модлу намазану буте-ром (која ће се изнети на сто) и посути пармезаном. 30 гр. бутера растопити на батри, додати 2 варјаче брашна 2 ди. воде или млеба мешати на батри додати 2-3 каш. пармезана, полити, настругати врло мало морско орашче. Измаћи са батре кад прокуба и помешати са милерамом. Прелити карфиол и ово додати парче бутера и још мало засути пармезаном. Пећи док не порумени. Топло сербирати. Исто овако могу се правити бркови од шпаргле, тивбице, макарони, делер, блет, празилук, салсифид и т. д.) Компот од бишања са гризом кубан.

ПОНЕДЕЉАК

РУЧАК: Potage crème Parmentier. (Истопити парче бутера, кад порумени додати доста лућа и кромпира на врло танке листиће исече-на и један корен остругана и исечена на колуће першуна. Кад је динстовано налити водом дополити и кубати. Добро искућано паскрати на сито зачинити са милерамом додати ситна першуна и сербирати.) Млад купус са јагњетином и насеченим свежим парадајзом унутра. Палачинице филоване трешњама.

ВЕЧЕРА: Телеша шницле у милерам сосу са печуркама Кромпир салата.

УТОРАК

РУЧАК: Телеша чорба (од синоћних костију). Мусака од тивбица. Сир. **ВЕЧЕРА:** Кромпир пудинг са шунком. (12 дкг. бу-тера 4 жум. добро умутити 16 дкг. кубаног васираног ладног кромпира, 28 дкг. шунке сећане и од 2 бел. снег додати и у намазаној модли у пари кубати. Изру-ченог на топај тањир брелим бутером пре-лити и посути пармезаном.) **Телеша сбињски.** (Свињску крпину исечи на мање коцке, надебати на бебе чачкалице најзменично са приим лућом на когуробе сеченим и пећи на врлој масти. Врло топло изнети на сто поребале једно до друго на дуг тањир таринирам парадајзом.) Печена паприка. Воће.

СРЕДА

РУЧАК: Пилећи наприваш са нождима. Кох од пирици са преливом од јагода. **ВЕЧЕРА:** Спанај у модли са белом сосом и твр-дим кубанам јамца. Сир.

ЧЕТВРТАК

РУЧАК: Карфиол супа. Филе говећи са боранијом на бутеру и тестон од кромпира. Кисели краставак на воде. Компот од крушчица. **ВЕЧЕРА:** Шпаргле на бутеру. Ладан филе од подне. Кромпир салата са мајонезом. Крем од јагода. (На батри мутити 1/4 лит. немунена обрста са 6 жум. и 10 дкг. ше-ћера док се не агусне, додати 4 листа у топлој води растопљена желатина. Другу 1/4 лит. умунена обрста помешати са 15 дкг. бавили шећера и 4 листа растопљена желатина. Једну половину туваног обрста бело оставити а у другу додати 2 штан-гле стругане чоколаде. У једну модлу модлу сипати жуту (прву мешавину) крем и врло често посути са полесним јагодима, прево њих сипати део обрста који је са чоколадом на омет са јагодима посути и шећеро белог крем, тако најзменич-но догод траје крема. Модла се остави на хладном да се стегне. Кад воће да се сербире изручи се и налити јагодима.)

ПЕТАК

РУЧАК: Пуњене младе келерабе. Царске мрвице са сувим грождем. **ВЕЧЕРА:** Уштинци са сиром. Виршле у сафту (соју). Јагода са шећером.

СУБОТА

РУЧАК: Потаж од спанаћа. Погачице са чбарцима. Пуњена главица славог купуса. Рибизле са шећером. **ВЕЧЕРА:** Паробратне на жару. Парадаја салата. Ладан гриз у млебу са суљом од рибизла. (Залућа се чврсто гриз, сипа се док је топај у мале земљане модлице, кад се рас-хлади прево њега сипа се топај суљ од рибизле да се и он стегне остави се на хладном месту. Колико је особа треба толико модлица. Носе се са модлицом или изручене на сто.)

Практични савети

Вунене и плетене ствари перу се у Лук-су. У млакој води распусти се довољна ко-личина лухса, тако, да вода постане пему-шава. У ту воду метну се ствари за прање и гњече се док та вода не постане прљава. Вода се мења два или три пута, према по-треби. Исецењене тканине простиру се на столу и на тај начин се суше. Јер се вунене плетене ствари не смеју никако сушити обе-шене. Губе онда своју првобитну форму и развлаче се.

Згужване, вунене хаљине или костиме, није потребно пеглати, него повесити изнад лонца са куваном водом. Услед дејства паре оне се потпуно исправе.

Свилене чарапе не смеју се пеглати. Њих треба само прати у млакој води, не трља-јући их. Суше се у хладовини. Овако чува-на чарапа врло се дуго носи.

Свака домаћица има много брига са пе-глањем рукава свилених блуза и хаљина. Но постоји једна справа, која тај посао много олакшава и коју свака домаћица мо-же себи да прибави: врло јефтино. — То је једна даска, ширине руке, обавијена чо ом и платном, учвршћена са једне стране а са друге стране отворена. Рукав се навлачи на део обавијен платном и лако пегла.

Модерна дечја колица може свака мајка врло лако и на јевтин начин да начини. Кор-па се учврсти на ноге са точковима. Затим се корпа опише воланима од тила или ба-тиста. Ова колевка изгледа врло лепо и о-ставља пријатан утисак, а кад се узме у обзир и њена цена, има она велико при-мућство над куповним колевкама.

СНОЊ У АТЛАНТУ

Роман

Лорд Зибергер

Тони Мур, члан аустријске делегације на Конференцији Мира у Парлу 1919. године, изгубио је у рату све. У једном тренутку бола Мур бежи у Париз.

Лутајући највећим чудним случајем у кћу руског избеглице Николаја Мелихова, која је неколико минута пре тога, Госпођа Мелихов одбегла га је својом ћери Татјани.

Мур је био противан браку Татјане и кнеза Родине који је баш тих дана испросио. У тренутку потписа уговора, један странац, Педро Гланор, дела акта узима на руке Татјану и бежи с њоме. Упртали су се на брод за Америку и истога часа отпутовали у Њу-Јорк.

Гланор је имао велике пословне везе и заједничко уговорено петролеумским изборима, Татјани је често издало тешко што се Гланор брже занима пословима него њоме.

После бегства Татјане живот Мура сасвим се изменио. Он је патрио и гледао да сазна њену адресу. Убица Мелихова био је пронађен. То је био Ханс-деј, секретар месове тајне делегације и пријатељ Мура. Учинио је све могуће да пронађе Татјану, која је већ почела бивати несрећна услед судбине пословног држања Педра Гланора. Велика борба око освајања петролеумских избора у Баку додела је у везу и Мелихова са експлоататорима. Надажда Мелихов гледа да извуче што брже корист. Ова се удаје за немца Катлајна, сина некадашњег Мураог шефа.

Татјана је била свабин дан све несрећнија јер је Гланор узвратио у невољу. У једном очигледном тренутку позвала је делом Мур у помоћ. Мур се одмах кренуо из Париза.

17

Пошто продаде свој прстен и стиже да на време овери путне исправе, благодарећи потпори коју му је Америчко Друштво указало, које не само да му је одобрило оскуство које је тражио, већ му је дало у дужност да понесе важне извештаје централни у Њу-Јорк, којој је на тај начин препоручен.

По подне, у време кад је Надежда Сергијева чекала пријатеља да дође на чај, Мур се возио у вагону, све мирније у колико је машина, сваке секунде, скраћивала непријатељско растојање.

Случај је хтео да Мур путује преко мора на истом пароброду, којим су се прошле године возили Татјана и Педро Гланор. Он на ову случајност није мислио, и путовао је под сасвим другим околностима. За сапутнике имао је три италијанска исељеника, од којих су два брата, да разаноде остале путнике, свирали у заједничкој сали, а да би себе разонодили, свирали у кабини.

Мур је само једном говорио са капетаном, једне вечери, кад је нагнуо на ограду, слушао у миру концерт Италијана. Официр, који је био на страни, заустави се да и он мало слуша.

— Више волим ове прсте мелодије, од оних надувених у салону, рече он.

Ове срдачне очи охрабрише Мура да говори о својим сапутницима, о њихово поверење у будућност и о њиховој смелој одважности.

— Какав драгоцен товар! узвикну капетан. Преко целе године, превозим на другу страну младе људе, и последње живо благо које се налази у претрпаној Европи, њено највеће добро: њену децу. Некада су, званично све луталице на крову галија; данас, оне драгоцене путују за непознату земљу, да би вазнова започинили живот. Обузима нас воља да их волимо: хтели бисмо да их саветујемо... Али њима је прошлост равнодушна. Према будућности они су упрли своје наде.

— И ви их више никад не виђате? упита Мур.

— Има их који се враћају. Тада мењају класу путовања: или су у вишој или још у нижој. Али најбољи никад се не враћају.

Они следе својој судбини, била она добра или рђава.

Капетан ућута. Можда је мислио на Татјану, као и Мур.

Два човека осећала су се блиски један другом, привезани неком чудном везом. Глас човека с мора био је топлији кад је пожелео лаку ноћ путнику, а Мур је стиснуо руку тако чврсто што није одговарало случајном познанству, затим се он пожури да се што пре дочепа кревета, док је морепловац, својим тешким кораком, наставио прекинуто стражарење.

***

Тачно је осам дана прошло кад је Татјана тражила помоћ, и кад се Мур пријави на адресу коју је напамет знао. Веран својој пасији читања и документације, он је, време пута, читао у библиотеци на броду, нарочито читао је књиге које су се односиле на Америку и на Њу-Јорк, и дуго је проучавао план разних улица којима је могао отићи Татјани.

Ових осам дана тако дугих а ипак празних, којима је претходило вече на тргу Опера, сливали су се у веселу песму Италијана. Први сати у Њу-Јорку, искрцавање на кеју Нобукан, тражња скромног стана и журба да се што пре пронађе адреса били су наставак тешког сна који је започео на Келмиановом балкону. Стварност, чије су огромне пропорције излазиле изред Мура, личила му је на сан; у сред дана ишао је као кроз мрачан тунел на чијем се крају налазила само једна светиљка: Позив Татјани.

Узбуђен поздравио је директорицу „заједничке куће“, дама врло коректна, у црници, која слеже раменима, одговарајући:

— Г-ђа Гланор више код нас не станује.

— Која је њена нова адреса?

— Не знам.

Одговор је значио: „желим да не знам“. Мур се одлучи да не буде заведен.

— Могу ли знати кога је датума г-ђа Гланор отпутовала?

Понашање госпођино постајало је све више и више несношљиво:

— Није обичај у нашој ући, рече она, да нас на такав начин испитују. Распитајте се код г. Гланора, хотел Плаца; његова је адреса непозната.

Мур оде у хотел Плаца. Одговор је био кратак:

— Г. Гланор је отишао у Европу, прошлог уторника, на броду Левинатен. Његоса је адреса у Лондону: Хотел Савоја.

„Отишао за Лондон?“ понови Мур, кад је био сам на улици. Да ли је Татјана пошла са својим тиранином? Да ли је веровао да ће боље чувати своју жртву у Лондону него у Њу-Јорку, или је можда Татјана побегла у Европу? Каква је нада остала да јој нађе траг? Једном више, загонетка је била потпуна.

Још једино што је Муру преостајало да се јави главној Друштвеној Централни да затражи савет. Осетио се сам и разоружан пред фаталношћу као никада дотле у животу. Европа му је личила на ролно место, које никад није требао напуштати. Сетио се кад је на тргу Конкорда спасао Ханса Катлајна од аутомобила; данас, он је требао помоћ. Где се изгубила његова одлучност: скок у тмину?

Сад је седео у канцеларији г. Цица Шмита, једног од под директора његовог друштва: причао му је измешане дожив-

љаје, призу о пријатељству из детињства, да би оправдао своје напоре да пронађе Татјану. Америчанац га је слушао жваћући парче гуме.

— Не саветујем вам, рече он најзад, да тражите друштво г-ђе Гланор ако вам то није од нужде. О тој се жени много говори, и не све њој у прилог.

Мур изгуби стрпљење:

— Ви се варате! узвикну. Никаква сумња не може теретити Татјану!

— Чини ми се, примети г. Шмит, да ви не водите довољно рачуна о утицају који има г. Гланор у Ват Стриту. Његова реч много вреди.

Он додаде:

— Довешћу вас у везу са једном некадашњом пријатељицом г-ђе Гланор. Она је ћерка једног врло познатог општинског чиновника, г. Делаби. Можда ће вам она рећи неке детаље; што се нас тиче, боље је да се тим послом не бавимо.

— И, без одлагања, г. Шмит приступи техничким питањима...

По подне, Мур је отишао г-ци Делаби којој је његова посета телефоном пријављена. Млада га девојка прима сама, америчански, понуди га цигаретом и очигледно била је задовољна кад сазнаде да је реч о Татјани.

Инжињер понови: врло је близак њеној породици; Татјана га је очекивала.

Сирота жена! поче Жана сажаљесвајући, што је одмах изазвало мржњу код Мура.

Она је била можда најбоља пријатељица. Себе сам за њу жртвовала, и кад се од мене олстарила, запала је у једно тако рђаво друштво.

— Како треба да тумачим ваше речи?

— Тачно како говорим. Не треба мешати добро друштво и богатство.

Једна радосна мисао искрену пред очи Жани. Она спомину као случајно г-ђу Кингслеј, која станује у једном облакодеру и води раскошан живот, али људи који су заиста отмени, као на пример виши општински чиновници, не иду код ње у посету. Пета Авнија не значи целу Америку. Већ је време да се понови борба, коју је некад почео Русвелт, против краљева без круне у Вал Стриту и да им се сруши њихова страшно поноситост. Сирота Татјана је жртва Естеле Кингслеј; она је више волела искрено пожртвовање од полмуклог пријатељства које је морала произвести неки губитак.

Мур учини покрет, као да би желео да одбаци све ове мучне приче.

— Веома бих желео, рече он кад бих што пре могао говорити са г-ђом Гланор.

— Г-ца Декаби прими напад без уступања.

— Боље је да се пријавите г-ђи Кингслеј, одговори она, или, још боље, распитајте се код њеног мужа. Он треба да зна...

— Да ви не подмећете...

— Ништа не подмећем, одговори хладно Жана палећи једну цигарету о другу. Прошло је време кад је Татјана тражила моје савете. Да је само мене слушала, можда би се другочије налазила.

— Дакле треба да се обратим на г. Кингслеја? одговори у нади да придобије младу америчанку. Зар није то ваше мишљење?

— Скоро тако. Казала сам вам једно име, али ви се исто тако можете јавити Ришар-

ду Бурну или Аршибалду Дајтону, оцу лепе Гладис. Моја стара пријатељица много је изменила познанства ових последњих месеца.

— Не осећам се јаким да посетим све за које ме саветујете. Да ли вас могу замолити да ми само дате Татјанину адресу?

— Тражите једну врло тешку ствар. Кад, у нашој земљи, нека жена доспе тамо где је доспела сирота Татјана, она обично нема сталне адресе. Можда се вратила у Европу, под заштитом, моћних лица. А то би било најбоље што је учинила.

Мур се поклонил да се опрости. Жана га отпусти до врата.

— Жалим што вам нисам могла дати бољих обавештења, рече она поново истичући саучешће које има према Муру.

После многог лутања, инжењер успе да види гђу Кингслеј, која је живела разведена од мужа. Од ње није добио никаквог обавештења које би га охрабрило. Естела је стављала у грех своју сопствену несрећу.

— Она је имала кобан утисак на Педра Гланора, а што се тиче њеног будаластог Харолда, она се с њиме играла као са свима осталим. Јер је без срца, можете ми веровати; она се игра, то јој је једина радост.

Г-ђа Кингслеј држи свежањ новина које он прегледа са одвратношћу. Вадно је слику Татјанину, Татјана коју је објектив поружио. Прочита оптужбе против ње, суђење о разводу брака супружника Кингслеј, са срамним детаљима. У свима овим извештајима, брижљиво су избегавали име Гланор. На другом месту Мур је нашао на ово име, на другој страни, међу најјачим данашњице. Њему су упућиване све похвале, сва уобичајена дивљења; говорило се да се је ослободио старих окова и да се више никаква препрека не налази на његовом триумфалном путу.

Мур одбаци све ове хартије. Једна га је ствар занимала: где је Татјана? Узалуд је тражио више дана, пењао се и слазио на више спратова. Један велики талас преко ње је прешао и прогутао је чак и њено име. Још је остајао само један човек од кога су се могли тражити рачуни: Педар Гланор.

II

Двобој

Као за срећу, непријатељ је оставио своју адресу. Знало се где ће га наћи, под условом да што пре пође и да га сустигне пре него што се поново изгуби. Она журба за победом личила је на неко бегство, као некада, у Марсовом Пољу, могло се увек питати да ли овај човек, у својој пренагњеној трици кроз свет, уместо да жуди каквом циљу, бежи и сам од гонилаца.

Мур тек што је заузео место за Европу, кад га г. Шмит умоли телефоном да га посети. После неизоставног снажног стиска руке, поддиректор му објасни да су из Париза тражили да се један инжењер више испошље на конференцију у Ђенову. За сада не могу испослати ни једног од главних инжењера. Решење најпрактичније било је да Мур пре него што пође за Париз, оде у Ђенову.

— Тамо ћете наћи наше најбоље сараднике. Резултати конференције ва нас су од највеће важности.

Видећи да се Мур устручава, поддиректор додаде:

— Ако желите да нађете г. Гланора,

боље нећете успети; сазнали смо да се он сада налази у Ђенови, где рачуна да остане извесно време. Ви ћете га упознати. Он је опасан противник. Он ће нам много задати посла.

Мур је слушао г. Шмита са великим интересовањем. Случај, који је често био непријатан својим пројектима, сада је изгледало да ће га помоћи. Он га је водио тачно на жељено место. Није у Лондону већ у Ђенови требало је стићи непријатеља. Гланор ће се ту „бавити извесно време“, као да му је дало састанак за одлучујући двобој.

Мур је изразио г. Шмиту своју захвалност са толико благодарности да је послов-

ни американац сам себи честитао што је успео да придобије овога неспокојног човека, чија је глава била пуна море коју у Вал Стриту не познају.

Десет дана касније, Мур се искрцао у Ђенови. Приморан да сачека воз у Светој Маргарити, где је одсела Друштвена делегација, он предаде свој пртљак једноме носачу и упути се идући поред пристанишног кеја у Палату Светог Георга, где је било седиште конференције коју је сазвала Енглеска. Надао се је да ће наћи Гланора.

Повели су га ходником и дали су му нарочитог пратиоца, да му тумачи старине. Објаснише му историју банке светог Ђорђа, која је некада владала овом палатом. И против нетрпеливости и свађа у породици: с једне стране Дориа, Штимола, Адорина и с друге стране Грималди, Офиечи, Гарди банка је била једини елемент без промена и трајан, јер није основана на рату и борби, већ за трговачку и за пацифистичку размену међу народима.

У сали су столови били поређани као за банкет; најбогатији у дну био је почасни сто, а нормално на овај ређале су се клупе за званнице: богати и сироти рођаци, стари и нови пријатељи. Ређали су се говори, које су личили да су неопходни, а кад су их преводиоци лагано читали примећивало се сиромаштво њиховог садржаја.

На једном један пискав глас чуо се у ходнику; долазио је са једног побочног стола, тачно крај виђених званница. Између двају група, био је огроман простор, који је јасно подвађао моћне људе ове земље.

Један незвани гост усташе; носно је у рупици од капута црвену значку; срп и чекић. Његов говор фанатика узнемири веселе, као тресак електричне лампе која се распрска у сред неког концерта са виолином.

На кога се односила ова, плаховита оптужба. Мур је поверовао да је наједном приметио тело Николаја Меликова, које је прекривало простор између силних и пробудићних. Његове стакласте очи личиле су да се крећу под потвореним капцима. Одело му је било пуно крви, али то нико није примећивао. Говори су се мењали преко мртвог тела, као да и не постоји. Сваки је бранио своје право наслеђа.

Мур је очима на све стране тражио лице Гланора, али га није видео ни у сали, ни у ходнику.

Међу људима који су дошли са свих страна ни један није лично на непријатеља, ни лицем, ни покретом; овде, уздизала се глава која изазива; онде, један заповеднички поглед упирао је у гомилу; овде још, једна узнегнута рука претила је редом. Испод модерног одела примећивали су су мускули, млади и чврсти: То је био Гланор, увек Гланор, на хиљаду места. Свагде је био присутан, и ако се није могао приметити. Незадовољници су у хору гласно протестовали; Мур је јасно примећивао глас Гланора! Никад га није чуо, али га је одмах познао... Бука је бивала све јача; сала се ускомеша; седицу прекидоше.

Мур оде на железничку станицу и хтеде да купи возну карту, али, изговори реч „Конференција“, попеше га у воз; свеомнићки образац отворао је сва врата, кретао је људе и локомотиве. Море се ломило о насипе железничке пруге; тамо у дну, варош се делила као у амфитеатру; стаје

палате стајале су једна поврх друге, да би боље красиле недогледни хоризонт. Све је било у плавој светлости; Мур је себе посматрао у прозору вагонресторана, којим су путовали чланови конференције. На једној плочи од бакра прочита са узбуђењем име једне аустријске фирме. И не примећујући он се приближио својој отаџбини. Воз се заустави у Нерви где су оцели делегати из његове домовине. Републичанска застава, црвено, бело, црвено, лепшила се на станици. Мур се још дубље повуче у своје седиште; желео је да га не виде. Скок у тмину, журба за слободом коју је без престанка губио, све је то личило на варљиво бегство. Изгледало је да цео свет одлази у туђину; сваки је бежао од своје судбине.

Већ су се приближавали планини Порторико, која је спречавала видик. Мур спати један ауто, из кога су га путници поздрављали. Чекали су га нестрпљиво; ичао је одмах да се врати у Ђенову са двојицом од својих колега.

(Наставиће се).

Позориште

Са премијере Кујунџићеве „Госпође Малинске“ у Загребу

У среду 11 јуна одиграна је у позоришту на Врачару по први пут сентиментална комедија Уга Фалене *Последњи лорд*, која са својом једноставношћу, лаким стилем и сентименталним оквиром једне по мало легенде а по мало дечје комедијнице сасвим пристаје у репертоар мале позорице.

Међутим, у тој комедији налази се махом материјала за добре, иако доста обичне креације симпатичних фамилијарних карактера. Стари шкотски замак са једним дедом-лордом који је и горд на своју крв и доброћудан као сваки старац, весела атмосфера око једне девојчице која је лукава као ђаво али и чедна као анђео, најзад низ лакејских типова са врло добрим и пријатним бојама коректношћу и целисходног понашања... све то даје овој пријатној за публику стварчици добре изгледе за успех.

Гђа Љубинка Бобић добила је опет једну ролу која јој даје могућности да настави у свом познатом и омљаном стилу. Она се и није трудила да изађе из давни познатог оквира благог и наивног шеретлука, мажења и доброћудна афектација, тако да је „љубинка дошла за свој рачун“ (као што се каже) и имала задовољство да се смеје кроз три сасвим неразвијена чина, у којима није било никаквог тешког заплета и никакве „величанствене“ идеје. Истовремено ствар за децу и за старце, благо разводњена али течна, топла и наивна, способна да разоноди. Г. Гавриловић је дао једну свежу и веома пластичну ролу, гђа Паранос једну необично успелу гротеску и г. Божа Николић једну солидну улогу старог лакеја.

Г-ца Бобић и г. М. Милошевић у „Последњем лорду“

Пре неколико дана у Загребу је први пут приказана нова драма г. Јосипа Кулуџића, секретара београдског позоришта и одличног редитеља и писца *Мистериозног Камиле — Госпође Малинска*.

Г. Кулуџић у овој новој драми обрађује једну веома тешку, заплетену и готово нерешиву тему из живота космополитске шпијунаже, где се разне намере и послови испреплићу чудном тајанственошћу и наговештењима, и где је готово немогуће дати једну отворену, јаску, изразиту драму. Па ипак, он је успео да дискретно (у стилу реализма сцене као такве) да потпуну, иако јако компликовану слику тога живота, да изведе пред рампу низ људи, карактера и сцена особито интересантних, да да једну целину необично оригиналну и динамичну, те да сјајним дијалозима расплиће духовито и крeпко врло сажету радњу. Основна идеја комада лежала је у проблему: у чему лежи снага гладана и снага стварања. Две подијелене идеје, а ипак једна целина.

Г. Кулуџић је дао прилике да се овим његовим новитетом поново прослави млади и веома способни загребачки редитељ г. др. Славко Батушин. Он је решио проблем и сценски и идејно у најцелисходнијој сагласности. Гђе Вавра и Подгорска дале су две веома лепе улоге, од којих треба нарочито истаћи интелегентну и крeпку, управо сугестивну креацију гђе Вавре као реткост.

Не обарај главу

кад надође
дан великог
прања, јер
знај да

ШИХТОВ
РАДИОН

перере сам!

РАЗНО

Порекло новчаница

Изгледа да су се новчанице прво појавиле у Кини, и то још 2697 година пре Христа. На тим новчаницама налазило се име банке, која их је издавала, датум емисије, број банкноте, потпис чиновника. Вредност је била исписана словима, а у исто време на новчаницама се налазио цртеж, који је претстављао гомилу златних новца, и то у оноликој вредности, колико је била вредност новчаница. На новчаницама су биле исписане и све казне предвиђене за фалсификовање новчаница. Најзад на њима се налазила и ова девиза: „Стварај све што можеш и троши штедљиво.“

Преношења слика у боји
преко телефона

Познато је да се данас фотографије могу преносити преко каблова чак из Америке у Европу, или обратно. Тако на пример, пре неколико година, за време сензационалног бокс-меча између Карпантјеа и Демпсеја, фотографије ове борбе биле су донете у париским листовима сутрадан, заједно са телеграфским извештајима о резултату меча.

Данас је већ могуће вршити то преношење слика и безичним путем, што ће омогућити да се у исто време и виде, помоћу нарочитих апарата, они чији се глас преноси преко многобројних радио-станица,

плочама, које су осетљиве за све боје, и помоћу истовремене примене нарочитих обојених филтрова.

Код преношења слика у боји на даљину, ово се постиже помоћу, фотоелектричних хелија осетљивих за боје, и разлагања природних боја у три основне боје: плаво, жуто и црвено.

Објекат, чија се слика жели да преноси у даљину, стави се испред ових фото-хелија (а поред сваке од ових налазе се одговарајући обојени филтрови), и осветли се јаком електричном светлошћу. Светлост, одбијајући се са дотичног предмета, дејствује на фото-електричне хелије. Проузрокована треперења преносе се затим преко жице (као код телефона) у нарочите пријемне апарате, у којима се помоћу нарочитог уређаја, основне боје понова сливају и дају слику и природним бојама.

Овај начин преношења слика у боји налази се тек у зачетку, а будућност ће свакако донети сва жељена усавршавања, и омогућити временом преношење слика у боји и безичним путем.

Аутомобилске несреће
у Америци

Американске статистике износе запрепаштујуће цифре у погледу аутомобилских несрећа. У 78 великих америчких вароши у 1929 години број несрећних случајева био је 8528. Овај је број за 1159 већи од прошлогodiшњег броја истих несрећних случајева. У самом Њу-Јорку укупан број смртних несрећних случајева био је 1291, према 1040 у претпрошлој, односно 1928 години.

Младост најбогатијег сина
света, Рокфелера

Џон Рокфелер је син краља петролеума, разуме се америчког. Он прича да је његова младост била само шетња до школе и из школе. Није баш био много даровит, успех у школи коштао га је много рада. Нарочито је много радио понедеоником ујутру. Недељом, у Рокфелеровој кући, није се дозвољавао рад, па ни за школу. Зато се плашио да се понедеоником не успава и зато се будио сваки час и гледао на часовник чије су казаљке светлиле кад на њих падне зрак неке светлости. Зато је, онда још мали Рокфелер, оставао гасно осветљење, само мали пламичак да би знао колико је сати кадгод се пробуди.

Једина забава била му је играње, на што га је принуђавала мајка, како би још благовремено добио друштвено опхођење. Није имао ни много пријатеља. Био је најбогатији син, син америчког доларског краља, али се понашао да се то на њему није ни примећивало.

Кад је већ одрастао, кад је требао да иде на универзитет, одлучивао се за права или за испитивачка путовања. Али није се одлучио ни за једно од то двоје, пошто је његов отац био у шездесетој години и било је потребно да га син замени. Тако је Џон Рокфелер отишао у трговину место на универзитет.

Глумица која је 20 година
играла једну улогу.

Прошле је недеље умрла у Лондону чувена глумица Џени Ли, у својој 72 години. Била је удата за г. Барнета који је драматизовао Дикенсово дело „Пуста Кућа“ и постала је чувена својом интерпретацијом главне улоге у том комаду. Ову је улогу држала читавих двадесет година и играла је на свима великим позорицима света. Последњи пут је наступила 1921. год. у тој улози приликом једног концерта приређеног у добротворне сврхе.

Наградне загонетке „Илустрованог Времена“

Свака наша загонетка биће награђивана са три награде, а да би се оне добиле потребно је да читаоци пошаљу уредништву тачно решену загонетку и да поред тога назначе волјико ће тачних одговора бити. Три тачна одговора који најприближније буду предвидели број тачних одговора биће награђени. Уредништво ће одговоре примати за седам дана од дана изласка листа. Записани одговори неће се узимати у обзир. На коберту треба ставити: Уредништву Илустрованог Времена, и залепити купон који носи број загонетке. Одговори без обог исечка неће се узимати у обзир. Напомињемо да се сваком послатом решењу мора приложити тачна адреса (занимање, место, улица и број куће).

Загонетка бр. 17.

- 1) ..... КО ..... место у Србији,
  - 2) ..... КО ..... свежањ,
  - 3) ..... КО ..... варош у Италији,
  - 4) ..... КО ..... мушко име,
  - 5) ..... КО ..... оно што има свака православна кућа,
  - 6) ..... КО ..... крај у Славонији (има језерца, слапове, и и пећине),
  - 7) ..... КО ..... сагорљива течност,
  - 8) ..... КО ..... четнички старешина,
  - 9) ..... КО ..... варош у Италији.
- ал, ан, ас, ван, вет, во, ву, и, јан, ли, на, на, ру, сав, сић, та, тац, хол.

У свакој предњој речи треба испред и иза средњег слога КО ставити један од ових 18 слогова тако, да се добију девет тросложних речи. Прва писмена тих речи, читана одозго на доле, треба да дају једну Вердијеву оперу.

Решење загонетке бр. 14.

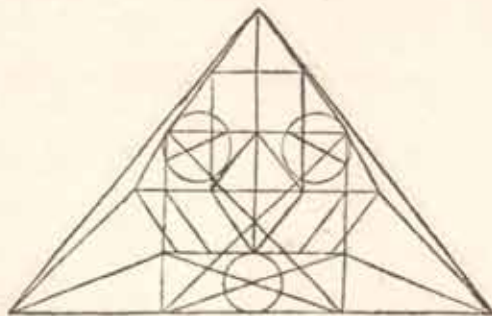
С лева на десно: 1) Дунав, 2) Лепенац, 3) Чемерница, 4) Сава Бохињка, 5) Јадар, 6) Плива, 7) Јужна Морава, 8) Сврљински Тимок, 9) Крива Лакавица. Средња писмена дају реч **Неродимка**, опет име реке у Јужној Србији.

И ова загонетка спада у једну од тежих, тим пре што је постојала могућност варијација. Умесне варијације зато смо сматрали као тачно решење. Тако на пример може се ставити Ветерница уместо Чемерница, јер је и једна и друга река у Србији, а ред самогласника и сугласника је исти. Али зато се не може узети као тачно решење Дрина уместо Плива, јер је прва више река у Србији, или бар гранична, док је друга чисто босанска река, као што се и у значењу поставило. Тако су многи стављали макоју реку, која чак нема ни захтевани ред самогласника у сугласника.

Стога јеј од многих приспелих одговора тачних било свега 4.

Према томе, прву награду — једногодишњу претплату — добија Рад. Н. Савић, гимназист, Милошева 12, Шабац (предвидео 7 тачних одговора); друга награда — полугодишња претплата — припада Ману Грубићу, среском чиновнику, Кореница у Лици (предвидео 88 тачних одговора) и трећа награда — тромесечна претплата — припада Радомиру Тодоровићу, ученику трећег разреда гимназије, Цара Лазара 6 из Чачка (предвидео 108 тачних одговора).

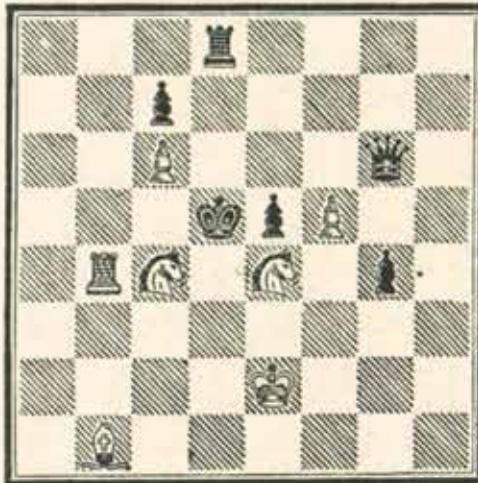
Награђеним читаоцима претплата почиње тећи са овим бројем.

Овај дијаграм садржи све геометриске фигуре.

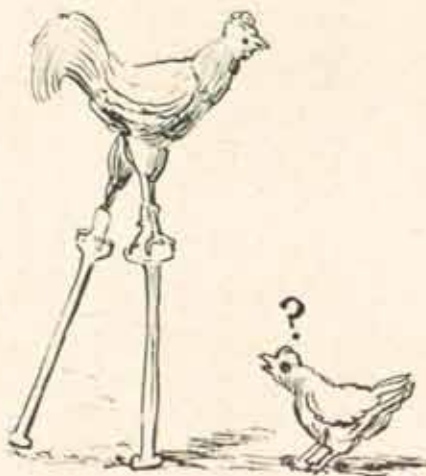
ИТАХ

Проблем бр. 17
од Карла Шлехтера

Мат у два потеза.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ ВЕРОВАЛИ!

Цими, чувени петАО ишао је 10 минута на штулама које су биле високе скоро пола метра.

Вент, кинески фармер из Манчурије има рог на глави који је дуг 25 сантиметре.

Џон Андерсон, продавац рибе из Бостона, отворио је 66.000.000 шкољки а никада није нашао бисер. За време од 9 часова отворио је 9250 комада. На том послу провео је шесет година.

Госпођица Бети Лиџ из Ванкувера чупала је памук, прела га и ткала; затим је из добивене материје скројила хаљину, сашила је и то све за један дан. Исте се ноћи и удала.

Танео Хагивара дете од 5 година оженио се Јојком Јамане којој је било свега 4 година. Ово је венчање обављено у Осаки у Јапану.

Мода

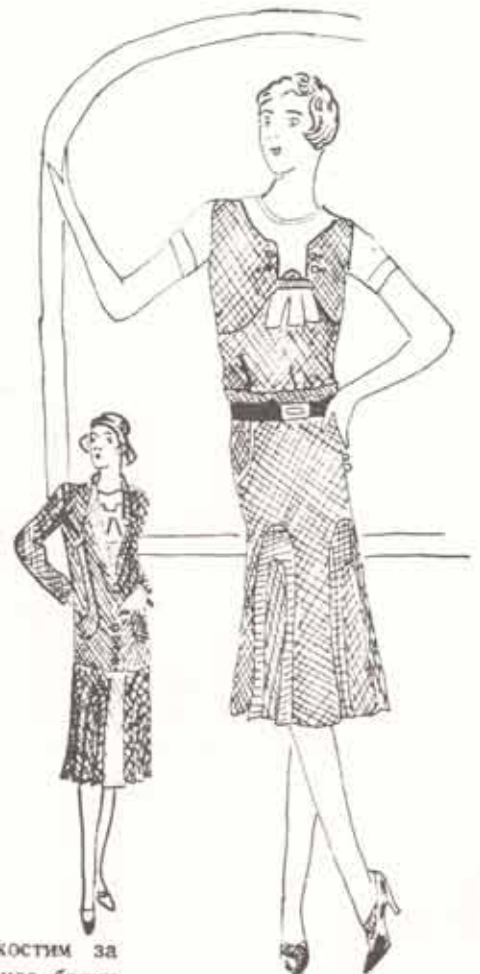
„Денди“ од Жакет Дивери костим за улагу од шер (роза) росајде или тисор са белим цветом од пикета и блузом, без рукава од белог линона.

„Скоч“ костим од Лекомта за путовање лађом на белој основи плаве узане труге. Материја је фил а фил, појас од шведске загасито плаве коже, шнала од седефа.

Костим за тенис „Паризијен“ од Бернарда и Комп. боје беле, танак фланел; прслук од белог пикета закопчан великим седефским дугметом.

„Лулу“ од Борга костим за пут од ажурног сивида браун и беж, блуза боје беж са малим браун паспоалима.

I. SVESOKOLSKI
SLET SOKOLA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
BEOGRAD 1930 GOD.

ŠONDA
SOKOL
ČOKOLADA

